

Заявка
на участь у V науково-практичній конференції
"Актуальні проблеми сучасної психології та педагогіки
вищих навчальних закладів МВС України"

24 травня 2013 року

Прізвище	Сергієнко
Ім'я	Надія
По батькові	Павлівна
Науковий ступінь	кандидат психологічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент
Дані про співавтора	
Дані про наукового керівника	
Назва організації	Національний університет цивільного захисту України
Назва доповіді	Тривожність як психологічний фактор, що впливає на успішність діяльності працівників ДСНС
Необхідність використання мультимедійної техніки	
Службова адреса	61023 м. Харків, Чернишевського, 94, 707-34-74
Контактні телефони	050-9826431
E-mail	Nadine_S@i.ua
Планую	тільки друк тез
Вкажіть день і час приїзду	
Підпис	

УДК 195.1

Сергієнко Н.П., доцент, кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології НУЦЗУ

ТРИВОЖНІСТЬ ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКТОР, ЩО ВПЛИВАЄ НА УСПІШНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ДСНС

Обговорюється проблема тривожності працівників ДСНС та її вплив на успішність професійної діяльності.

Ключові слова: тривожність, діяльність, успішність.

Обсуждается проблема тревожности работников ГСЧС и ее влияние на успешность профессиональной деятельности.

Ключевые слова: тревожность, деятельность, успешность.

The problem of anxiety workers ГСЧС and its influence on the success of the professional activity.

Key words: anxiety, activities, success.

Актуальність дослідження. У повсякденному житті і діяльності на працівників ДСНС, покладена велика відповідальність за життя людей які потребують їхньої допомоги. У діяльності рятувальника дуже часто виникають невизначені ситуації в яких необхідно приймати відповідальні рішення, пред'являються підвищені вимоги до компетентності та оперативності людини пов'язані, в свою чергу, із зростанням психологічної напруженості, яку породжують всілякі катаклізми, стихійні лиха, пожежі і т.п.

На становлення професійної діяльності працівників ДСНС ми вважаємо, що впливає такий фактор як тривожність. Тому що у ризиконебезпечних ситуаціях оперативно-службової діяльності все на чому засновується здоровий глузд фактично втрачає своє значення. Випадковість смерті і постійна її присутність, можливість отримання поранення та каліцтва – все це підриває віру у сенс життя. Працівник ДСНС знаходиться у постійному

суспільному кошмарі між власним почуттям його самозбереження і необхідністю виконання даного завдання.

Мета дослідження: вивчити вплив тривожності на успішність діяльності працівників МНС.

Тривожність - це "індивідуальна психологічна особливість, що виявляється в схильності людини до частих і інтенсивних переживань стану тривоги, а також в низькому порозі його виникнення. Тобто тривога це переживання емоційного дискомфорту, пов'язане з очікуванням неблагополуччя, передчуттям загрожуючої небезпеки (переживання невизначеної, дифузної, без об'єктивної загрози) [1].

Є різні тлумачення природи тривожності, але більшість психологів вважає, що тривожність, маючи природну основу (властивості нервової і ендокринної систем), складається при життєво, в результаті дії соціальних і особових чинників.

Психологи виділяють стійку тривожність в якій-небудь сфері: ця тривожність може бути, або приватною, "зв'язаною (наприклад, ситуаційна, міжособистісна і т.д.), або загальна, яка вільно міняє об'єкти тривожності залежно від зміни їх значущості для людини.

Крім того, психологи розрізняють також адекватну тривожність, яка є віддзеркаленням неблагополуччя людини в тій або іншій області, хоча конкретна ситуація може не містити загрози, і тривожність неадекватну, або власне тривожність - в благополучних для людини обставинах.

Ч.Д.Спілбергер вважає, що термін «стан тривоги» необхідно використовувати для відображення емоційного стану або певної сукупності реакцій, що виникають у індивіда, який сприймає ситуацію як особистісну загрозу, небезпечну, безвідносно до того, чи присутня або відсутня у даній ситуації об'єктивна небезпека [2].

Таким чином «тривогу» слід віднести до негативних емоцій, але не до стресу. Адже тривога виникає не у відповідь на зовнішній вплив, що фіксується (що є характерним для стресу), а часто є безпредметною, неясною.

М.Д.Левітов визначає тривогу як «психічний стан, що викликається можливими або імовірними прикростями, несподіванкою, змінами у звичній обстановці і діяльності, затримкою приємного, бажаного і виражається у специфічних переживаннях (побоювання, хвилювання, порушення спокою й ін.) і реакціях» [2].

Тривожність людини, інтенсивність тривожності - це одна з основних і, мабуть, кардинальних характеристик, що використовуються психологічною наукою. Тривога є індивідуальною характеристикою особистості. Психофізіологічні характеристики тривожних і не тривожних людей різні. Якщо діяльність має простий характер, то у здійсненні її більш успішними є тривожні особи, ніж не тривожні. Проте, якщо вона ускладнюється і здійснення її потребує тонкого диференціювання, то перевага виявляється на боці не тривожних, тому що дії тривожних людей стають неадекватними і безладними [1].

Дослідження проводилося в двох підрозділах Головного Управління ДСНС України в Харківській області, ДПЧ-8 та ДПЧ-9. У дослідженні приймали участь 40 осіб - водії, бійці, командири відділень пожежно-рятувальних частин. Вік випробовуваних від 24 до 44 років. В якості експертів, визначаючих успішність діяльності своїх підлеглих, виступили начальники караулів.

Для визначення успішності діяльності працівників ДСНС ми розробили анкету, яка являє собою спеціально розроблений опитувальник, що включає перелік якостей якими повинен володіти спеціаліст.

У результаті проведення методики експертної оцінки, були отримані результати успішності діяльності працівників ДСНС, котрі ми поділили на дві групи: - група успішних та менш успішних працівників.

До успішних працівників МНС ми віднесли, тих котрі набрали від 11 до 15 балів. До цієї групи ввійшли 17 чоловік, що складають 42.5% від загальної кількості працівників. Ці працівники характеризуються домінуванням над іншими, вони самовпевнені, напористі, агресивні, ефективні лідери,

приймають соціальні норми, вольові, контролюють свої емоції і поведінку, цілеспрямовані, зібрані, енергійні, можуть підпорядкувати собі, діють за усвідомленим планом, доводять справу до кінця.

До менш успішних ми віднесли працівників з такими балами 0 - 10. До цієї групи увійшли 23 особи, що складають 57.5% від загальної кількості працівників. Але є тенденція до підвищення успішності діяльності у 15% (6 респондентів), які набрали 9,5 балів. Основні характеристики менш успішних: м'якість, покірливість, вони слухняні, соромливі, поступливі, залежні, покірні, підкоряються, експресивні, у них низька мотивація, невпевненні, скромні.

Вплив рівня тривожності на успішність виконання професійної діяльності ми розглядали за допомогою методики «Методики вимірювання рівня тривожності» Тейлора.

Висновки. Проаналізувавши успішність професійної діяльності працівників ДСНС нами було встановлено, що в групі осіб менш успішних у професійній діяльності значно більше, ніж у осіб успішних. Це пов'язано з умовами професійної діяльності.

Дослідивши особливості тривожності ми виявили, що більшість успішних і менш успішних, мають високий та середній рівень тривожності, вони схильні сприймати загрозу своїй життєдіяльності у більшості ситуацій і реагувати на них доволі напружено, у більшості ситуацій вони відчують „корисну” тривогу, котра допомагає їм більш адекватно на них реагувати.

ЛІТЕРАТУРА

1. Левитов М. Д. Психическое состояние беспокойства, тревоги / М. Д. Левитов. // Вопросы психологии, 1969. - №1 – С. 60 – 64.
2. Прихожан А. М. Причины, профилактика и преодоление тревожности / А. М. Прихожан. // Психологическая наука и образование, 1989. - №2 – С. 11-18.